

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

_____ 2019 року № _____

Порядок проведення моніторингу якості освіти

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм підготовки та проведення моніторингу якості дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти та освіти дорослих (далі – моніторинг).

2. Моніторинг проводиться відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» від 25 серпня 2004 року №1095, цього Порядку, інших актів законодавства, документів закладів освіти, програми моніторингу (далі – Програма), договору про проведення моніторингу (за його наявності).

3. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, що визначені Законом України «Про освіту».

4. Моніторинг проводиться з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти або інших суб'єктах освітньої діяльності (далі – заклади освіти); встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності заявленим цілям, оцінювання ступеня і причин відхилень від цілей.

Моніторинг може проводитися в закладах освіти незалежно від їх підпорядкування, типу й форми власності.

5. Об'єктами моніторингу можуть бути:

знеособлена інформація про учасників освітнього процесу;
процеси, що відбуваються в системі освіти, характеристики її стану;
освітні та управлінські процеси у закладах освіти;
внутрішня система забезпечення якості освіти в закладах освіти (на локальному рівні);
результати навчання здобувачів освіти;
стан навчально-методичного, матеріально-технічного, нормативно-правового, інформаційного, кадрового забезпечення освітньої діяльності;
інші об'єкти, визначені у Програмі.

6. Фінансування моніторингу здійснюється за рахунок державних коштів відповідно до законодавства та/або інших джерел, не заборонених законодавством, залежно від рівня моніторингу.

II. Види моніторингу

1. Моніторинг може бути внутрішнім і зовнішнім.

Внутрішній моніторинг проводиться на локальному рівні.

Зовнішній моніторинг проводиться на локальному, регіональному, загальнодержавному або міжнародному рівні згідно процедури, визначеної у розділах IV-V цього Порядку.

2. Моніторинг локального рівня проводиться для дослідження діяльності закладу (іншого суб'єкту освітньої діяльності) або стану функціонування муніципальної системи освіти (на рівні села, селища, міста, об'єднаної територіальної громади).

Внутрішній моніторинг локального рівня ініціюється та проводиться самим закладом освіти або його засновником чи особою, уповноваженою засновником (далі – засновник).

Зовнішній моніторинг локального рівня ініціюється суб'єктами, зазначеними у підпунктах 1, 2, 4, 7-10 пункту 2 розділу III цього Порядку.

3. Моніторинг регіонального рівня проводиться для дослідження стану функціонування регіональної системи освіти (на рівні області (областей), району (районів)).

Моніторинг регіонального рівня ініціюється суб'єктами, зазначеними у підпунктах 1, 4-8 пункту 2 розділу III цього Порядку.

4. Моніторинг загальнодержавного рівня проводиться для дослідження якості системи освіти (окремих її складових) у країні.

Моніторинг загальнодержавного рівня ініціюється суб'єктами, зазначеними у підпунктах 1-7 пункту 2 розділу III цього Порядку.

5. Моніторинг міжнародного рівня проводиться шляхом участі в міжнародних дослідженнях (Міжнародному порівняльному дослідженні якості природничо-математичної освіти (TIMSS), Міжнародному дослідженні якості

освіти (PISA), Міжнародному дослідженні читацької грамотності (PIRLS) тощо).

Забезпечення участі України в міжнародних дослідженнях здійснюють Державна служба якості освіти України, Український центр оцінювання якості освіти, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики», а також інші установи (організації), визначені МОН.

Порядок проведення моніторингу міжнародного рівня визначається міжнародною організацією, яка проводить моніторинг.

III. Суб'єкти, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу

1. Участь у підготовці та проведенні моніторингу беруть:
суб'єкти, які проводять моніторинг (далі – суб'єкти моніторингу);
суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу (далі – ініціатори моніторингу);

суб'єкти, які здійснюють науково-методологічний супровід моніторингу;

суб'єкти, які залучаються до виконання робіт (завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження (далі – учасники дослідження).

2. Суб'єктами моніторингу можуть бути:

1) Міністерство освіти і науки України, органи управління освітою;

2) державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти, а також уповноважені ними установи та інші юридичні особи;

3) міжнародні організації, організації, місцезнаходження яких зареєстровано в Україні, інші юридичні особи (за погодженням з МОН);

4) Державна служба якості освіти України, її територіальні органи (у сфері дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти);

5) Український центр оцінювання якості освіти, регіональні центри оцінювання якості освіти;

6) Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики», інші наукові, науково-методичні установи;

7) Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти;

8) незалежні установи оцінювання, громадські фахові об'єднання, інші юридичні особи, акредитовані відповідно до законодавства для здійснення незалежного оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти;

9) заклад освіти, незалежно від порядкування, типу і форми власності, його засновник;

10) особи, які мають право здійснювати моніторинг якості навчання, відповідно до законодавства.

3. Ініціатором моніторингу може бути будь-який із суб'єктів, зазначених у пункті 2 розділу II цього Порядку.

4. Між ініціатором та суб'єктом моніторингу може укладатися договір про проведення моніторингу, у якому зазначаються вид і рівень моніторингу, заклад (заклади) освіти, в якому він проводитиметься; порядок оприлюднення результатів моніторингу; обладнання та інші ресурси, які використовуються суб'єктами моніторингу; вартість послуг і порядок розрахунків за підготовку та проведення моніторингу (у разі їх здійснення); строк дії договору, порядок внесення змін до нього та припинення; інші положення щодо підготовки та проведення моніторингу за домовленістю сторін.

5. Науково-методологічний супровід моніторингу можуть здійснювати: Національна академія педагогічних наук України та національні галузеві академії наук;

Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»; суб'єкти, зазначені у підпунктах 3, 6, 7 пункту 2 цього розділу; заклади вищої освіти, заклади післядипломної педагогічної освіти, галузеві науково-дослідні інститути, інші науково-методичні та методичні установи у межах їх повноважень.

6. Учасниками дослідження можуть бути: здобувачі загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти і освіти дорослих; педагогічні і науково-педагогічні працівники; батьки, інші законні представники здобувачів освіти; заклади освіти; інші суб'єкти, які зазначені у Програмі. При проведенні моніторингу в закладі дошкільної освіти здобувачі освіти не включаються до переліку учасників дослідження.

7. Участь закладів освіти та учасників освітнього процесу в зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною, крім випадків проведення моніторингу загальнодержавного або міжнародного рівня.

8. Здобувачі освіти, які є особами з особливими освітніми потребами, мають рівний доступ до участі в моніторингу.

IV. Процедура підготовки та проведення моніторингу

1. Внутрішній моніторинг проводиться в закладі освіти. Зовнішній моніторинг може проводитися: у закладі освіти, здобувачі якого є безпосередніми учасниками дослідження; у закладі освіти, який визначено опорним для проведення моніторингу; в установі чи організації, на базі яких передбачено проведення моніторингу.

У разі проведення зовнішнього моніторингу із застосуванням комп'ютерної техніки місце його проведення визначається за місцем знаходження відповідної техніки.

Зовнішній моніторинг, учасниками якого є особи віком до 14 років, проводиться у закладі освіти (іншому суб'єкті освітньої діяльності), де вони здобувають освіти.

2. Моніторинг проводиться в терміни, визначені у Програмі.

При визначенні термінів суб'єкт моніторингу має враховувати можливі ризики, пов'язані з надмірним навантаженням на здобувачів освіти та педагогічних працівників внаслідок збігу кількох контрольних-вимірювальних заходів (зовнішнє незалежне оцінювання, державна підсумкова атестація, комплексна контрольна робота тощо).

Термін проведення зовнішнього моніторингу має бути узгоджений із закладом освіти і визначений у графіку проведення моніторингу.

3. Моніторинг проводиться з дотриманням вимог законодавства, яке визначає мову освітнього процесу.

Моніторинг проводиться державною мовою, крім випадків, коли для досягнення цілей моніторингу доцільним є його проведення англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу, мовою корінного народу або національної меншини України.

Проведення моніторингу іншою мовою, крім державної, має бути обґрунтовано в Програмі.

4. Моніторинг проводиться шляхом обстеження об'єктів освітньої діяльності, встановлення показників і проведення аналізу стану функціонування системи освіти.

Моніторинг проводиться у такі етапи:

підготовка моніторингу (формулювання проблеми, що досліджуватиметься; визначення мети та завдань моніторингу; розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності тощо);

розробка Програми;

проведення моніторингового дослідження (відповідно до форм і методів, визначених у пунктах 5-6 цього розділу);

збір та оброблення результатів моніторингового дослідження;

аналіз та інтерпретація результатів моніторингового дослідження;

оприлюднення результатів моніторингу.

5. Моніторингове дослідження може проводитися в усній та письмовій формі.

Під час моніторингового дослідження можуть використовуватися фронтальна, групова або індивідуальна робота учасників дослідження.

6. Методами моніторингового дослідження можуть бути:

опитування різних груп респондентів;

тестування;

аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами;
статистичний аналіз даних;
аналіз документів закладів освіт, їх засновників;
спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю у закладах освіти;
інші методи, визначені у Програмі.

7. Програма розробляється та затверджується суб'єктом моніторингу. Якщо моніторинг ініціював інший суб'єкт, Програма погоджується з ініціатором моніторингу.

Програма оприлюднюється у будь-який спосіб, визначений суб'єктом моніторингу та узгоджений із ініціатором моніторингу (за необхідності).

8. Програма повинна містити формулювання мети й завдань моніторингу, визначення місця проведення, суб'єктів, об'єктів, умов, процедури проведення відповідного моніторингу, форм і методів моніторингового дослідження, перелік критеріїв, показників, індикаторів визначення результатів моніторингу, опис інструментарію, терміни узагальнення результатів моніторингу, способи їх оприлюднення.

У Програмі обов'язково зазначається вид моніторингу відповідно до пункту 1 розділу II цього Порядку. Суб'єкт моніторингу може також зазначити у Програмі про належність моніторингу, що проводитиметься, до інших видів моніторингових досліджень, визначених за певними науково обґрунтованими ознаками.

До Програми додається графік проведення моніторингу.

Програма розробляється на основі науково обґрунтованих методології та інструментарію моніторингу.

9. У разі проведення міжнародного моніторингу якості освіти його програмою вважаються програмні документи щодо відповідного моніторингу, розроблені організацією, відповідальною за моніторинг на міжнародному рівні. Така програма не потребує затвердження в Україні.

10. Результати моніторингу зазначаються у звіті, який готує суб'єкт моніторингу.

У звіті обов'язково вказуються критерії, показники та індикатори, шкали, використані для визначення результатів моніторингу, а також методика, застосована для їх обрахунків.

Звіт може містити таблиці, діаграми, графіки та інші форми узагальнення інформації.

11. Права на використання інформації, одержаної за результатами моніторингу, належать його ініціатору (якщо інше не визначено договором про проведення моніторингу).

12. Учасники дослідження повинні:

дотримуватись вимог проведення моніторингу, про які вони були належно поінформовані;

виконувати інструкції осіб, які проводять моніторинг, щодо процедури моніторингу;

виконувати завдання, оформляти виконану роботу згідно із правилами, визначеними в інструкції до неї;

після завершення часу, відведеного для роботи, повернути матеріали моніторингу особам, які проводять моніторинг.

13. Суб'єкти моніторингу забезпечують:

виконання учасниками дослідження завдань, розроблених згідно з Програмою;

дотримання етичних правил поведінки під час проведення моніторингу;

безпечні умови для всіх учасників дослідження під час його проведення;

організацію безкоштовної медичної допомоги за місцем проведення моніторингу (у разі потреби).

14. Учасники моніторингу можуть висловлювати зауваження суб'єктам моніторингу щодо процедури проведення моніторингу.

V. Особливості процедури підготовки та проведення зовнішнього моніторингу

1. При проведенні зовнішнього моніторингу перелік учасників дослідження (із зазначенням закладів освіти, категорій учасників освітнього процесу та їх чисельності) має бути оприлюднений не пізніше, ніж за десять днів до початку його проведення, у будь-який спосіб, визначений суб'єктом моніторингу та узгоджений з ініціатором моніторингу (за необхідності).

2. При проведенні зовнішнього моніторингу заклади освіти, які є учасниками дослідження, створюють належні умови для його проведення, зокрема надають необхідні приміщення, матеріально-технічні ресурси, забезпечують розумне пристосування для осіб з особливими освітніми потребами (за необхідності), вносять необхідні зміни до графіку освітнього процесу, інформують учасників освітнього процесу про порядок проведення моніторингу.

3. Якщо зовнішній моніторинг проводиться у закладі освіти, який визначено опорним для проведення моніторингу, або в іншій установі, організації, на базі яких передбачено проведення моніторингу, суб'єкт моніторингу забезпечує довозення учасників дослідження.

4. У разі організації зовнішнього моніторингу на базі закладу освіти, визначеного опорним для проведення моніторингу, учасники дослідження повинні:

своєчасно прибути до місця проведення моніторингу з документами, які посвідчують особу (якщо ідентифікація особи передбачена Програмою);
дотримуватися правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності;
виконувати роботу (завдання) на робочому місці, визначеному суб'єктом моніторингу.

5. Учасникам дослідження, які залучені до проведення зовнішнього моніторингу, забороняється:

приносити до місця проведення моніторингу небезпечні предмети і речовини, що становлять загрозу для життя і здоров'я людини;

заважати іншим учасникам дослідження виконувати роботу (завдання);

спілкуватися в будь-якій формі з іншими учасниками моніторингу протягом часу, відведеного для виконання роботи (завдання), якщо інше не передбачено Програмою;

списувати в іншого учасника дослідження;

псувати майно установи чи організації, в приміщенні яких проводиться моніторинг, чи майно осіб, які перебувають у цьому приміщенні;

використовувати в місці проведення моніторингу та мати при собі або на своєму робочому місці протягом часу, відведеного для виконання роботи, засоби зв'язку, пристрої зчитування, обробки, збереження та відтворення інформації, а також окремі елементи, які можуть бути складовими частинами відповідних технічних засобів чи пристроїв, друківані або рукописні матеріали, інші засоби, предмети, прилади, що не передбачені процедурою проведення моніторингу (крім дозволених виробів медичного призначення, про наявність яких учасник моніторингу повинен повідомити особі, яка проводить моніторинг, до початку виконання роботи) та виносити за межі місця проведення моніторингу матеріали моніторингу (якщо процедурою моніторингу, визначеною в Програмі, передбачено збереження конфіденційності матеріалів моніторингу);

персоналізувати роботу (крім випадків, коли процедурою моніторингу, визначеною в Програмі, передбачено персоніфікацію робіт учасників моніторингу).

6. У разі порушення учасником вимог проведення зовнішнього моніторингу, внаслідок чого може бути поставлено під сумнів надійність результатів моніторингу, учасник може бути не допущений до проведення моніторингу або видалений з місця проведення моніторингу.

Якщо порушення виявлено під час або після проведення моніторингу, роботу учасника може бути виключено з розгляду суб'єктом моніторингу.

7. Звіт за результатами зовнішнього моніторингу локального або регіонального рівня надається ініціатору моніторингу, який оприлюднює його у визначений ним спосіб.

Звіт за результатами моніторингу загальнодержавного рівня оприлюднюються на веб-сайтах Міністерства освіти і науки України та суб'єкта моніторингу загальнодержавного рівня.

Зміст, порядок підготовки та оприлюднення звіту за результатами міжнародного моніторингу визначається міжнародною організацією, яка проводить відповідний моніторинг.

Генеральний директор директорату
дошкільної та шкільної освіти

А. О. Осмолівський